

Maria Ryś

"Mężczyzna - mąż - ojciec", Bronisław Mierzwiński : [recenzja]

Studia nad Rodziną 1/1 (1), 185-186

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bronisław Mierzwiński, *Mężczyzna – mąż – ojciec*, Wydawnictwo „Posłaniec” Misjonarzy Świętej Rodziny, Otwock 1996, ss. 266

Z uznaniem należy powitać ukazanie się na polskim rynku wydawniczym publikacji na temat mężczyzny i jego roli w rodzinie. Jest to zasługa wydawnictwa „Posłaniec” Zgromadzenia Misjonarzy Świętej Rodziny, specjalizującego się w problematyce małżeństwa i rodziny.

Autor tej książki, ks. Bronisław Mierzwiński, jest pastoralistą, doktorem habilitowanym teologii, profesorem Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Od roku 1975 związany jest z Instytutem Studiów nad Rodziną ATK, w którym prowadzi wykłady z teologii praktycznej małżeństwa i rodziny oraz z teologii znaków czasu. Obecnie jest wicedyrektorem tego Instytutu. Publikacja książkowa *Mężczyzna – mąż – ojciec* jest monografią naukową o charakterze interdyscyplinarnym. Jest to owoc długoletniej pracy badawczej Autora, w kraju i za granicą, związanej z Jego rozprawą habilitacyjną.

Zasadniczy problem książki można ująć w następującym pytaniu: Na czym polega tożsamość mężczyzny i jaka jest jego rola w małżeństwie i w rodzinie? Myśl przewodnia, którą kieruje się Autor, została zawarta w tym wymownym zdaniu we wstępie do książki: „dla umocnienia czy uzdrowienia współczesnej rodziny trzeba przede wszystkim przywrócić godność kobiety i autorytet ojca w rodzinie” (s. 14). W tych słowach mieści się także program odnowy współczesnej rodziny polskiej.

Układ książki

Publikacja liczy 266 stron, zawiera też wartościowy zestaw bibliograficzny. Autor podzielił go na dwa działy: dokumenty Kościoła katolickiego oraz literatura dotycząca problematyki. Książka B. Mierzwińskiego składa się z trzech odrębnych, ale równocześnie logicznie powiązanych ze sobą części. Pierwsza nosi tytuł: *Mężczyzna – mąż – ojciec* w świetle nauk empirycznych. Jest ona szczególnie interesująca dla psychologa. I rozdział szkicuje naukowy „portret” mężczyzny: charakterystykę jego płciowości, psychiki oraz religijności. Autor – w oparciu o analizę badań i publikacji psychologicznych – przedstawia ciekawy obraz psychiki męskiej i porównuje ją z psychiką kobiety. Czyni to z dużym krytycyzmem, zaznaczając: „Jeśli zechcemy wyznaczyć główne cechy psychiki męskiej, możemy popaść w uogólnienia i niejasności. Nie wolno zapominać, że to tylko hipotezy, w różny sposób potwierdzane przez doświadczenie życiowe poszczególnych ludzi. Jeśli już użyć w tym miejscu słowa „portret”, może to być tylko portret roboczy, cząstkowy, nieraz bardzo odległy od napotkanej rzeczywistości” (s. 38).

Jest rzeczą zmienną, że charakteryzując mężczyznę, mówiąc o jego zadaniach w małżeństwie i rodzinie, Autor często ukazuje mężczyznę w relacji do kobiety, według słusznej zasady: mężczyzna afirmuje siebie jako mężczyznę, mąż i ojciec przez odniesienie do kobiety, żony i matki. Z tym łączy się jedno z głównych założeń publikacji B. Mierzwińskiego: Aby być dobrym ojcem, trzeba najpierw być dobrym mężem; aby być dobrym ojcem i mężem, trzeba najpierw stać się dorosłym – w pełnym tego słowa znaczeniu – odpowiedzialnym mężczyzną. Dlatego po refleksji na temat mężczyzny, drugi rozdział jest poświęcony jego roli w małżeństwie, a trzeci problematyce ojcostwa (mężczyzna jako ojciec).

Druga część książki nosi tytuł: *Zarys teologii mężczyzny*. Autor rozpoczyna ją refleksją na temat Boga jako Ojca. Biblia i teologia stwierdzają wyraźnie, że Ojcostwo Boże jest „źródłem i początkiem wszelkiego ojcostwa”. Drugim elementem w tej teologii mężczyzny, jest ukazanie św. Józefa w jego zadaniach męża i ojca. Dalsza refleksja dotyczy powołania mężczyzny w świetle Biblii.

Trzecia część jest, zwłaszcza dla pedagogów i duszpasterzy, szczególnie wartościowa. Znajdujemy tu bowiem odpowiedź na pytania: Jak pomóc młodzieży męskiej

w dojrzewaniu do ojcostwa? Jak pomóc współczesnemu mężczyźnie w jego zadaniach życiowych męża i ojca? Jak on sam może kształtować swoją osobowość, uwzględniając cechy psychiki męskiej. Odpowiedzi te są ujęte w formie dziesięciu postulatów. Może byłoby lepiej nazwać te postulaty pedagogicznymi, niż teologiczno – pastoralnymi. Na szczególną uwagę czytelnika zasługuje postulat 9 „Jest rzeczą nieodzowną, aby mężczyzna w pełni zaangażował się w wychowanie swoich dzieci, od chwili ich poczęcia aż po całkowitą samodzielność” (s. 251– 254).

Wartość książki

Publikacja B. Mierzwińskiego *Mężczyzna – mąż – ojciec* ma niewątpliwie charakter pionierski. W dorobku polskiej literatury naukowej nie było dotąd monografii, ujmującej całościowo problematykę mężczyzny, a zwłaszcza jego istotnej roli w małżeństwie i rodzinie. Szczególna wartość pracy polega na ujęciu interdyscyplinarnym problematyki, dzięki czemu powstała wieloaspektowa synteza naukowa. Dlatego w tej publikacji znajdzie dla siebie interesujące zagadnienia zarówno psycholog, jak i socjolog, pedagog czy teolog. Autor unika jednak niebezpieczeństwa mieszania metod naukowych odmiennych dyscyplin. Wyodrębnia precyzyjnie dorobek poszczególnych gałęzi wiedzy, co wyraża się w podziale publikacji na trzy części. W pierwszej znalazły się dociekania nauk empirycznych na temat mężczyzny oraz funkcji jaką pełni w małżeństwie i rodzinie, a zwłaszcza psychologii i socjologii, w drugiej zawiera się oryginalna synteza teologii mężczyzny, a w trzeciej wreszcie Autor odpowiada na pytanie, jak pomóc mężczyźnie w realizacji swojej osobowości, oraz w spełnianiu zadań męża i ojca. Odpowiedź formułuje w postaci jasnych i logicznych postulatów. Te trzy części książki korelują więc z pytaniami: Kim jesteś mężczyzno? Na czym polega twoje podstawowe powołanie, które otrzymałeś od Stwórcy? W jaki sposób powinieneś je realizować?

Uwagi polemiczne

Zbędne wydaje się zastosowanie numeracji dziesiętnej we wszystkich drobnych tytułach (np. 3.4.4.3. Równość kobiety i mężczyzny, s.175). Jest to wprawdzie precyzja naukowa, ale jest ona może zbyt szczegółowa w trakcie czytania lektury. Z niektórych przypisów, zwłaszcza sięgających do publikacji obcojęzycznych, niedostępnych w Polsce, można było zrezygnować.

Refleksja końcowa

Chociaż w książce zastosowano zasady refleksji naukowej, po tę publikację może sięgnąć każdy. Wyraża się to przede wszystkim w formie i treści. Pomimo, że jest to monografia naukowa publikacja ta jest napisana językiem zrozumiałym, przystępnym. Nawet definicje i precyzowanie pojęć nie nużą. Treść jest ciekawa, nie tylko dla każdego mężczyzny, ale i dla każdej kobiety, żony, matki. Jak to określili jeden z czytelników: „Chętnie się sięga po tę książkę jako lekturę do poduszki”.

Maria Ryś